

FAIR TRADE EN FAIR HANDEL FOR VERDENS FATTIGSTE

Fair trade drejer sig kort og godt om fair handel. Filosofien bag fair trade er at sikre bønder og plantearbejderne en fair pris for deres varer. På verdensmarkedet presses priserne ofte så langt ned, at producenterne ikke kan få dækket deres produktionsomkostninger. Resultatet bliver mange steder sociale konflikter, fattigdom, udpint landbrugsjord og en generel belastning af naturressourcerne.

Får bønderne den pris, som varerne er værd, kan de for overskuddet begynde at tænke fremad. En aktiv og uafhængig udvikling kan gå i gang. En fair pris er vurderet ud fra, at producenterne får penge nok til mad, drikke og bolig samt lidt ekstra, som de kan bruge til at investere i fremtiden. Pengene skal gå direkte fra importøren til bønderne for at udelukke mellemhandlere. Priserne er justeret alt efter råvare, type og land, og alt efter om verdensmarkedsprisen er nået op over mindsteprisen. Sker dette, får bønderne verdensmarkedsprisen samt en fair trade-bonus.

Uanset mærkningsordning er tanken med fair handel, at yde økonomisk støtte til verdens fattige bønder.

FAIR TRADE I DANMARK

Fair trade er in, og et begreb som mange danskere kender betydningen af og har en holdning til. På det danske marked introduceres stadig flere fair trade- certificerede produkter.

Supermarkederne tilbyder et stort udvalg af fair trade-varer, og danskerne betaler i stigende grad ekstra for bananer, honning, juice, kaffe, kakao, chokolade, mango, ris, rørsukker, te, vin og vindruer - alle med et fair trade-mærke der fortæller os, at bønderne der har produceret varen har modtaget en fair pris.

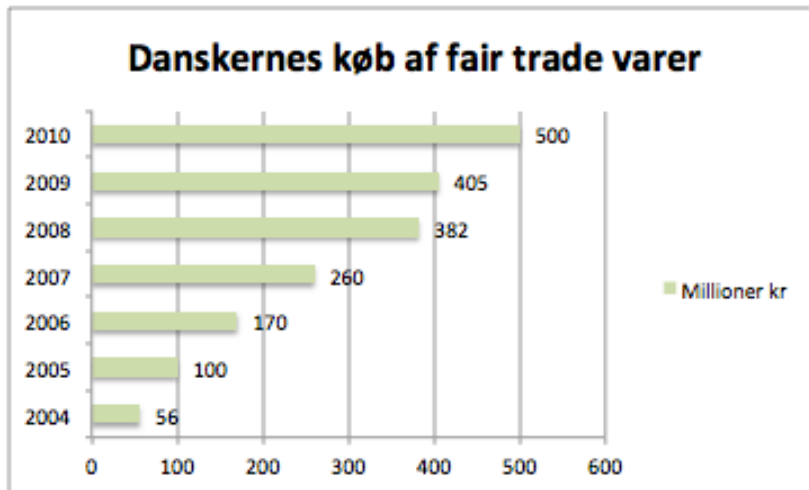
I Danmark er salget af fair trade-produkter steget voldsomt. Vækstraterne for varer med moralsk mening var imponerende 40 procent i Danmark fra 2007 til 2008. Et egentligt gennembrud ligger dog stadig langt ude i fremtiden, da beløbet som hver dansker bruger ligger på under 100 kr. om året.

VIDSTE DU AT...

du udstyret med nogle uristede
bønner og en engels tålmodighed
selv kan lave din egen kaffeplante?



De nyeste tal viser følgende udvikling:



Det placerer Danmark som et af de lande i verden, der bruger flest penge på fair trade-produkter i verden pr. person.

FAIR TRADE-PRISEN PÅ KAFFE

Mindsteprisen på fair trade-kaffe er fra 1. juni 2008 hævet med 0,05 US\$ pr. pund kaffe. Det betyder, at importører skal betale producenter 1,25 US\$ for et pund* vasket Arabica og 1,20 US\$ for et pund uvasket Arabica.

Som et led i samme priseftersyn steg fair trade- bonussen. Det betyder, at hvis prisen på kaffe er højere end den garanterede mindstepris, vanker der en bonus til bønderne. Den er på 0,10 US\$ pr. pund kaffe.

KAFFE PÅ ANDRE SPROG

Frankrig:	Café
Norge:	Kaffe
Spanien:	Café
Tjekkiet:	Káva
Portugal:	Café
Polen:	Kawa
Italien:	Caffé
Russisk:	Kophe
Holland:	Koffie
Ungarn:	Kàvè
England:	Coffee
Rumænien:	Cafea
Grækenland:	Kaféo

Er du til fair trade skal du kigge efter følgende mærkningsordninger:



Læs mere om mærkningsordningerne:

Rainforest Alliance - <http://www.rainforest-alliance.org/>

UTZ Certified - <http://www.utzcertified.org/>

Fairtrade Mærket Danmark - <http://fairtrade-maerket.dk/>

DEN FØRSTE FORKÆMPER FOR FAIR TRADE

Det er især de seneste år, at danskerne har taget fair trade-begrebet til sig. Men tanken om, at give de fattige bønder i 3. verdens lande en fair behandling og pris for deres varer, er betydeligt ældre.

Max Havelaar-ordningen (der i 2009 skiftede navn til Fairtrade Mærket Danmark) har taget navn efter en fiktiv person i en selvbiografisk roman af den hollandske embedsmand Eduard Douwes Dekker. I midten af 1800-tallet kæmpede han for bøndernes rettigheder i Indonesien, der dengang var en hollandsk koloni. En kamp han bl.a. førte ved at skrive en roman, hvor hovedpersonen hedder Max Havelaar, og som blev skrevet for at vække hollændernes samvittighed.

Dekker levede fra 1820 til 1887, og han blev rystet over forholdene for de indonesiske bønder. Han blev som ung embedsmand udset til at arbejde i området Lebak i Indonesien. Hollænderne havde indført det såkaldte kultursystem i kolonien. Det betød, at lokale regenter, en slags høvdinge, blev betalt for at lade de indfødte arbejde i de hollandske marker og plantager. Samtidig fik de mindre tid til at passe egne jordlodder.

De indfødte fik hverken ordentlige lønninger eller del i overskuddet fra handelen med kolonivarer. De kunne bare se på mens hollænderne sejlede afgrøderne hjem til sig selv og

solgte dem til tårnhøje priser.

Hverken de lokale regenter eller de lokale hollandske embedsmænd havde nogen interesse i at ændre på systemet. Tilsyneladende generede det dem ikke at leve i luksus, mens der rundt omkring dem var hungersnød og sygdom.

KRITIK AF KOLONIERNE

Dekker klagede officielt til Holland. Han var sikker på, at hvis blot ministrene og kongen i Holland fik at vide, hvordan de lokale regenter og de hollandske embedsmænd opførte sig, ville der omgående blive sat en stopper for grusomhederne.

VIDSTE DU AT...

kaffe er den anden vigtigste handelsvare i verden?

Han tog fuldstændig fejl. I stedet fik han et brev hvori generalguvernøren, der ikke ønskede nogen undersøgelse af, hvad der egentlig foregik, skældte ud. For hvis historierne om undertrykkelse og sult kom frem, ville man være tvunget til at ændre forholdene. Det ville være en bombe under hele kolonisystemet.

Dekker hverken ville eller kunne skrinlægge sin kritik. Han bad derfor om at blive sagt op, så han kunne rejse hjem med god samvittighed og æren i behold.

ROMANEN "MAX HAVELAAR"

Det var ikke just en heltemodtagelse, der ventede Dekker. Fattig, næsten uden venner, og kun med få chancer for at få et job måtte han bo i et lille tagkammer på et hotel i Bruxelles, Belgien, for han var ikke velset i Holland. I dette kammer skrev han i 1859 romanen "Max Havelaar".

Romanen udkom under pseudonymet "Multatuli" som på latin betyder "Jeg har båret, lidt meget."

Den var ment som et utvetydigt angreb på forholdene i kolonierne, men også som et slags selvforsvar. Dekker havde et stort behov for at forklare, hvorfor han blev sagt op og vendte tilbage fra kolonierne. Og frem for alt følte han sig forpligtet til at fortælle sine landsmænd om de grusomheder, han var vidne til.

Til at begynde med var hans bog ingen succes. Det var mest uden for Holland, at bogen vakte opmærksomhed. Lidt efter lidt fik hollænderne dog øjnene op for bogen, og måtte

indrømme, at noget af Dekkers kritik og harme havde sin berettigelse.

Langsomt, og i høj grad på grund af Eduard Douwes Dekker og hans bøger, ændrede hollænderne den måde, de regerede kolonierne på. De lavede reformer, og de begyndte at bruge Dekkers ideer til at forbedre livsvilkårene for de indfødte. Med tiden talte man ligefrem om, at hollænderne havde indført mønsterkolonier.